

Jerusalem, l'excusa

**La ciutat santa, l'excusa per a l'enfrontament,
també és una de les claus per a la pau.**

Encara havien de morir els prop de tres mil palestins i el miler d'israelians que han deixat la vida en el que portem fins ara de la segona sublevació palestina, la Intifada Al-Aqsa. Sharon encara havia de visitar aquesta mesquita emblemàtica de Jerusalem est; tota una provocació que el captapultaria a la presidència del Govern el 2001. El laborista Ehud Barak dirigia l'executiu israelià, i acabava de mantenir una cimera amb el president palestí, Iàsser Arafat, a Camp David, en presència del president nord-americà Bill Clinton.

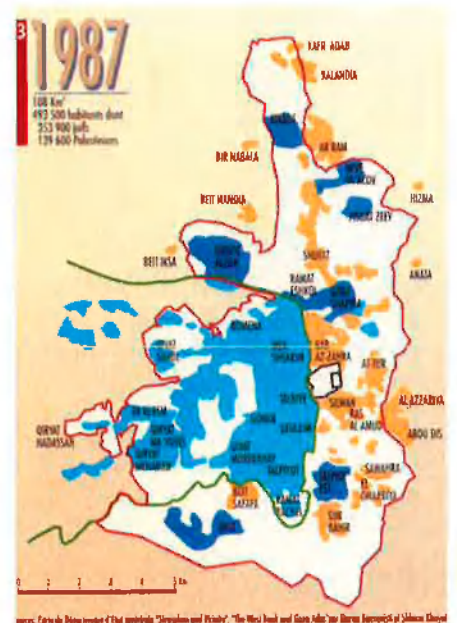
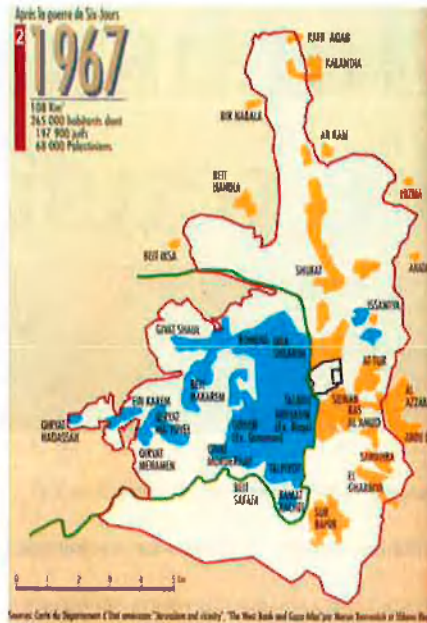
Sembla una altra era, però encara no fa quatre anys. La cimera de Camp David es va voler presentar com un fracàs, i tant Barak com Clinton, un mediador més proper al bàndol israelià, en culpaven tan immediatament com imprudentment l'afeblit raïs Arafat. Aquest va ser el fiasco de Camp David. Voler escenificar un fracàs i assenyalar-ne un culpable. Arafat no havia acceptat "l'oferta més generosa" de Barak, per bé que no arribava ni de bon tros al compliment de les resolucions de l'ONU sobre la retirada israeliana de Cisjordània, Gaza i Jerusalem-est; es quedava en un 75 per cent, aproximadament.

La capital. Altra vegada els mitjans de comunicació tornaven a assenyalar les complexitats de Jerusalem per explicar la falta de progressos. Però el fet és que les converses ja havien encallat per la voluntat de Barak de mantenir sota control israelià la vall del Jordà i dos corredors que travessaven Cisjordània d'oest a est, el que deixava un hipotètic estat palestí sense fronteres internacionals i dividit en tres bantustans inviàbles.

Miguel Ángel Moratinos, aleshores ambaixador especial de la UE pel procés de pau al Pròxim Orient, va ser dels pocs a adonar-se de la trampa, i va clamar de seguida que Camp David no havia estat un fracàs. Per primera vegada s'havia parlat de compartir la sobirania de Jerusalem. S'havia trencat el tabú del símbol, del *sancta sanctorum* del procés de pau. Jerusalem podria ser a partir de Camp David tan negociable com qualsevol altra part de Cisjordània: només calia, com sempre, la voluntat política de tancar un acord.

Però Moratinos es va quedar sol. Molt pocs van saber apreciar l'avanç històric que s'havia fet a Camp David. Barak havia plantejat un ultimàtum a Arafat: o agafava tota la seva proposta o es quedava sense res. Clinton va reblar el clau i va donar la raó al seu "amic Barak". Arafat es quedava amb la culpa. Pels israelians era evident que el president palestí havia malbaratat una oportunitat per tancar un acord definitiu. Li posaven fàcil al cap de l'oposició. Sharon va acusar Barak de "vendre" Jerusalem a Camp David, i tot i això havia tornat sense un acord de pau. Ja només faltava la provocació a les mesquites, el setembre de 2000, dos mesos després de Camp David. Sharon hi anava a refermar la "sobirania israeliana". La frustració dels palestins, expressada en una nova Intifada, portaria l'exgeneral en braços, cap a la victòria electoral del febrer de 2001.

Barak, Arafat i Moratinos –ara ja com a únic mediador internacional– van intentar un últim esforç a la cimera de Taba, Egipte, el gener. Es va arribar pràcticament a un acord. S'acceptava la divisió de Jerusalem –els barris jueus per a Israel; els àrabs per crear la capital de Palestina–, però ja era tard: Sharon trucava a la porta de les urnes. Jerusalem no havia fet embarrancar cap acord de pau. Li havien servit com una excusa perfecta l'enemic més acèrrim del procés

EL TEMPS

La ciutat santa de Jerusalem és un dels esculls permanents en les negociacions entre Israel i els palestins. Els canvis que ha sofert la capital es poden observar en aquestes quatre imatges dels anys 1947, 1967, 1987 i 1995.

de pau per ajudar-lo a guanyar les eleccions. Des del seu nou càrrec ja només li quedava eliminar qualsevol possibilitat d'entesa amb els palestins: des dels acords de Taba fins el frustrant "Full de ruta".

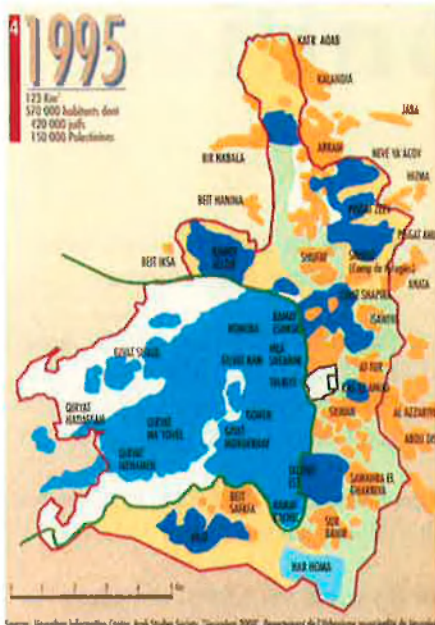
Urbanisme militar. L'organització pro drets humans israeliana B'Tselem ja va fer un greu crit d'atenció el 1995. Era un document d'un centenar de pàgines picat a màquina, carregat de mapes, gràfics, dades, i amb un títol prou expressiu: "Una política discriminació". Es referia a la història de la Jerusalem "reunificada", en expressió oficial israeliana, o a la Jerusalem ocupada, en expressió més d'acord amb el dret internacional arran de la conquesta israeliana de Jerusalem est, el juny de 1967. La principal conclusió del document: "Israel viola des de fa més de 25 anys la llei internacional i els principis fonamentals de la democràcia per dur a terme a Jerusalem els seus objectius polítics", que es resumeixen en el que es coneix com la "judaïtzació de Jerusalem"; és a dir, garantir la majoria demogràfica jueva a tota la ciutat i a cada una de les seves dues parts: l'occidental, sota sobirania israeliana des de 1948, i l'oriental, ocupada el 1967.

Tres dades: el 1967, gairebé el 90% de les terres de Jerusalem est eren de propietat palestina. Avui, és Israel qui en

controla més del 90%, i els palestins estan literalment tancats en el menys del 10% que els queda. La conquesta israeliana de Jerusalem s'ha fet en dues fases: la que va culminar amb la guerra de 1948, quan es va crear Israel, i la ocupació de l'altre sector, en la guerra de 1967.

Una mirada als mapes és prou eloqüent. En els enfrontaments de 1947 i 1948, els palestins van ser expulsats o van fugir del que es coneixeria posteriorment com a Jerusalem oest a partir de la conquesta d'aquest sector de la ciutat pel que seria l'exèrcit d'Israel un cop creat l'estat. Jerusalem quedaria dividida dinou anys, fins la guerra de juny de 1967, quan les tropes israelianes es van llançar a la conquesta de Jerusalem est, aleshores sota sobirania jordana, sobretot pel control de la ciutat vella, on hi ha tots els símbols religiosos musulmans, cristians i jueus.

A la conquesta bèl·lica, li seguiria un assalt urbanístic destinat a allò que B'Tselem n'anomenaria posteriorment la "judaïtzació" també de la zona oriental. Els encarregats no en van ser els arquitectes, sinó els militars, encapçalats per un general israelià, representant de l'extrema dreta i partidari de la deportació dels palestins; el general Rehavam Ze'evi, assassinat per militants del Front Popular per a l'Alliberament de Palestina durant aquesta segona Intifada.

Primera maniobra: multiplicar per tres immediatament el terme municipal de Jerusalem ampliant, sobretot cap a l'est, l'extensió de la ciutat. D'aquesta manera, els militars israelians ampliaven la nova frontera unilateral cap a dins de Cisjordània, ja que "unificaven" tota la ciutat sota sobirania israeliana, i, de passada, s'estimulava la colonització jueva. Ja que en els territoris annexionats s'hi van començar a crear de seguida nous barris només per a jueus. El secret estava en el traçat de la frontera del nou terme municipal. Com en l'actual mur de Sharon a Cisjordània, es tractava d'incorporar el màxim de territori palestí amb el mínim d'habitants àrabs. En menys de dos anys, les noves fronteres de Jerusalem van incorporar 17 quilòmetres quadrats de terres de pobles com Abu Dis, Beit Hanina, Anata... i s'hi començaven a construir immediatament els assentaments jueus, eufemísticament anomenats barris, de Neve Ya'akov, East Talpiot, Gilo...

Una altra mirada als mapes ens mostra l'estratègia militar que s'hi amagava: encerclar els barris palestins de Jerusalem est per evitar-ne el creixement entre si i cap a l'est. Amb l'objectiu de minvar la majoria demogràfica àrab a aquesta banda de la ciutat i desvincular-la de Cisjordània. El mur que construeix Sharon al llarg d'aquesta línia entre la Jerusalem est ocupada i la

Cisjordània reconquerida es la culminació del pla Ze'evi.

L'ombra de l'apartheid. No és estrany que alguns, començant pels palestins, vegin *apartheid* en aquest mur de separació que va començar a construir Sharon el 2002, oficialment per aturar els atemptats palestins. Entre el mur i la Línia Verda –la frontera de 1967– s'hi quedaran tancats més d'un quart de milió de palestins a Cisjordània. Que s'han de sumar als 200.000 palestins assetjats a Jerusalem est. Són habitants autòctons que comparteixen terra amb un nombre similar d'israelians jueus, els colons, tant pel que fa a Cisjordània com a Jerusalem est, però que se'ls aplica tota una altra legalitat, allunyada de la democràcia israeliana, vedada als ocupats. Dos sistemes legals que imposen permisos de construcció discriminatoris, barris segregats, carreteres separades... Un laberint kafkià, jurídic i físic, que prima el creixement israelià –implícitament el jueu– en detriment dels habitants indígenes palestins.

La consolidació d'unes fronteres d'Israel al llarg del mur recentment acceptat pel president dels Estats Units, George Bush, deixa els palestins sense capital –Jerusalem-est continuaria annexionada a Israel– i sense país viable, ja que Israel s'annexionaria almenys la meitat de Cisjordània. Però s'amaga és que, com que no existeix una Palestina viable, és a dir, com que es nega la solució dels dos estats, a Israel només li queda la sortida de l'*apartheid*, si es vol mantenir com a estat jueu i no accepta la binacionalitat.

Òbviament continua sobre la taula la sortida que exigeixen les resolucions de l'ONU: els dos estats al llarg de les fronteres de 1967 amb Jerusalem com a doble capital. El document més elaborat i més ambiciós és el que van consensuar l'esquerra israeliana i els sectors més progressistes de l'Autoritat Palestina, firmat a Ginebra pels exministres Yossi Beilin i Iàsser Abed Rabbo el desembre de l'any passat, després de dos anys i mig de negociacions. Tenien el suport de la Unió Europea, de l'ONU i del secretari d'estat nord-americà, Collin Powell. El document íntegre i els mapes es poden consultar, en anglès, a *Le Monde Di-*

plomatique –www.monde-diplomatique.fr.

La gran virtut de l'acord de Ginebra és que evita l'esglaonament –un dels grans errors dels acords d'Oslo i del difunt "Full de ruta"–, perquè aborda tots els temes alhora, sense complexos. Jerusalem inclosa, en l'article sisè. Per primera vegada la ciutat deixa de ser una excusa, l'últim escull a superar abans de tancar un acord de pau definitiu, perquè passa a formar part de la solució. Es proclama capital d'Israel i de Palestina.

Si a Cisjordània preveu un retorn gairebé total a les fronteres de 1967 –en un 97,5%, inclòs un petit intercanvi de territori–, l'acord de Ginebra busca per a Jerusalem una fórmula pragmàtica basada en el criteri de donar a Israel el que ja és jueu i a la futura Palestina el que encara és, *de facto*, palestí, tant pel que fa als barris de la ciutat com al quilòmetre quadrat més conflictiu del món. A la Ciutat Vella, Israel tindria la sobirania sobre el barri jueu i, per descomptat, el Mur Occidental –anomenat de les Lamentacions–. Palestina, sobre el barri musulmà, inclosa l'Esplanada de les Mesquites, on s'hi desplegaria una força multinacional, sobre el barri cristià, inclòs els Sant Sepulcre, i sobre el barri armeni, on hi hauria acords especials de seguretat per obrir un passadís a la policia israeliana. Tot plegat supervisat per un anomenat Grup Internacional (IG) que inclouria el Grup de Verificació i Implantació (IVG), garant del compliment de tot l'acord de Ginebra, on hi haurien representats els Estats Units, Rússia, la Unió Europea i l'ONU, a més, probablement, d'altres organismes com l'Organització de la Conferència Islàmica.

L'acord de Ginebra fa de Jerusalem una de les claus per a la pau negociada. Es firmaria la fi definitiva del conflicte després que els israelians acceptessin la divisió de la ciutat. A canvi, els palestins renunciarien al dret al retorn dels seus 4 milions de refugiats. Així de fàcil, o de difícil, és acabar amb la matança. L'última oportunitat que li queda a la solució dels dos estats.

Joan Rovira
Periodista